

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

„Edinost“
zhiša enkrat na dan, razen nedelj in
praznikov, ob 6. uri zvečer.
Naročnina znaša:
Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnina je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nve.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nve.).

Telefon št. 878.

Oglasi
se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom Posilana, osmrtnice in javne zabvale, do mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Tru.

Mehkobna politika.

V Ogerski obstoji zakon za narodnosti. Kar daje ta zakon onim, ki niso Madjari, to je tako skromno, da si skromnejega niti misliti ne moremo. In vendar se ta zakon ne vrši, ampak se celo krši sistematično v vseh onih točkah, ki so kolikor toliko v prilog nemadjariskim narodnostim. Med Ogersko in Hrvatsko obstoji pogodba, ki krši teritorialna in državna prava Hrvatske. Kar ista priznava Hrvatski, to je tako omejeno, da se bolj omejeno ne da predstavljati. Vendar ga ni paragrafa, ki kaj privoljuje Hrvatski, da ne bi se kršil. V Avstriji obstoje decemberski zakoni, naperjeni izrecno proti Slovanom. Ali tudi v teh zakonih je eden paragraf, ki, če tudi ne v političnem in državnem, pa vsaj v jezikovnem in narodnostnem pogledu priznava enakopravnost vseh narodnosti. Ali ravno ta je oni paragraf, ki se najmanj vrši, in se celo, po besedi in duhu, krši na škodo nas Slovanov. Primorske pokrajine vedo to najbolje. Narodnostni zakon na Ogerskem, hrvatsko-ogerska pogodba, decemberski zakoni v Avstriji, vsi ti so čeda istega sistema, namreč duvalistiškega, ki na eni strani vse centralizira proti Slovanom, a na drugi strani zopet vse centralizira proti nemadjariskim narodnostim in proti sami Hrvatski. Kjer ti zakoni v pojedinih določbah recipirajo katero pravo v prilog Slovanom, potem se gotovo kršijo ravno te določbe, ker je to v duhu sistema, ker že sistem donaha s seboj, da je vse Slovane, brez ozira in brez razlike, pritiskati na zid. In naj se pojedine določbe glase kakor hočejo, je nepobitno dejstvo, potrjeno od izkustev 32 let, da v okvirju tega sistema za nas Slovane ni pravice!! Ako so nam kadar-koli kaj dali, kar nam gre po najelementarnejem pravu, pa nam to predstavljajo kakor neko koncesijo, kajti vzdrževalci sistema izhajajo z gledišča, kakor da mi Slovani stojimo pod njihovo bogato mizo, zadovoljni, ako nam mečejo po kako mrvico.

Nočemo preiskovati sedaj, da-li smo ali nismo mi Slovani vsaj deloma krivi na takem umevanju stvari; nismo-li mi sami, ki se čisto in iz lastne volje pretvarjamo v borače ter prosimo, naj se nam vendar vržejo mrvice, katerih smo omenili ravnokar in ki bi nam morale pasti že po zakonu?! Jedno pa stoji: odkar je proglašen sistem, kosalisti se v monarhiji dve veliki stranki, dve veliki misli: centralistična in federalistična. Prva je hotela vse centralizirati na Dunaju; druga je hotela, da se ugodi državnim in zgodovinskim pravicam pojedinih narodnih skupin. Duvalizem ni izvel ni jednega ni drugega programa, ker je razdvojil monarhijo na dve veliki centralistični državi. Tu je federalizem, v kolikor je žnjim ustrezno državnemu pravu Ogerske in je položaj te poslednje res federalističen nasproti avstrijskim deželam. A z druge strani to zopet ni federalizem, ker nemadjarške narodnosti v Ogerski podvrgava Madjarom, ker je Hrvatsko na milost in nemilost prepustil državni misli Ogerski; ker v Avstriji ali Cislajtaniji vse centralizira v prilog Nemcev, a kratki vse pravice, toliko Čehov, kolikor Hrvatov in Slovencev. Radi tega — da za sedaj pustimo na strani Ogersko in Hrvatsko — sti v Avstriji tudi po duvalizmu ostali v veljavi dve veliki historični stranki: centralistična in federalistična. Demarkacijska točka mej njima je bila jasna: program jedne in druge najtočneje opredeljen. Vse je šlo tako naprej do Taaffeovih časov, ko se je v Avstriji začel vršiti oni proces, katerega je v Italiji zvit Depretis imenoval transformizmom. Najprej se je federalistični program zamenil z avtonomističnim, kar ni isto; za tem pa so sami av-

tonomisti začeli odpuščati mnogo od tega svojega programa. Sploh so se meje med strankama začele premikati in nastala je nekaka zmešnjava pojmov. Po našem menjenju kršenje parlamentarizma ne sestoji v tem, da parlament ne more funkcionirati radi obstrukcije od jedne ali druge strani. Kršenje parlamentarizma in celo njegova negacija sestoji v tem, da vzlic dejstvu, da so federalisti ali avtonomisti v večini, ne stoji na čelu države vlada, izišla iz krila te večine, ki bi izvajala nje program. Po toliki konfuziji smo na početku sedanje legislativne perijode doživeli večino, ki ima — da-si sestavljena od raznih skupin — toliko homogenosti v sebi, da se je mogla združiti za jedno adresu ter tako razviti skupen program. Ali kaj smo videli? Ali smo morda videli vlado, izišlo iz krila te večine se svojim čistim parlamentarnim programom? Niti v sanjah. Ako bi bila nemška levica v večini in da bi bila vlada vzeta iz nje srede, ta bi smatrala za svojo dolžnost in svojo nalogo, da izvaja nemški program ter proganja Slovane na vse mogoče načine. Ali ker je desnica v večini, vlada ne sme biti vlada večine. Badeni je moral odstopiti, ker je bil tako drzen, da je Čehom vrgel nekaj mrvic. Vsi drugi ministri, ki so došli za njim, so imeli to nalogo, da mirijo Nemce in da jim gredo na roko, vzlic temu, da večina ni nemška. Jeden njih — Clary — je desnica, večina, celo napovedal vojno. In tako: ali se mora vladati po trmi Nemcev, ali po § 14., nikakor pa ne po programu večine, in zato ne, ker je desnica v večini. Mi priznavamo, da grof Taaffe ima realnih zaslug in da je v prvih časih svojega vladanja imel dobre namene. Ali zopet je po našem menjenju zmešnjava, navstala vsled njegove politike, kriva današnjim groznim anomalijam. Mesto da se borimo za jednega a proti drugemu sistemu, mesto da je borba jasna in opredeljena med dvema historičnima strankama, med dvema sistemoma, med dvema temeljnima idejama, se je ista zožila in izgleda kakor da se mi borimo le za neke pojedine pridobitve in kakor da bi se našim pravicam moglo zadovoljiti tudi v okvirju današnjega sistema. Bog obvari, da bi mi hoteli izrekati sodbo o čeških bratih, poznanih po svojem požrtvovalnem patriotizmu, po svojih žilavih borbah, po svojih političkih vrlinah. No, mi smo si vedno mislili, da je češka borba v prvi vrsti državnopravna, borba za češko državno pravo, za federalistično preustrojo Avstrije, borba proti centralistiškemu sistemu. Sodé po današnjih dogovorih za sporazumljenje, rekli bi nasprotno, da Čehi verujejo, da vsaj do nečesa morejo priti tudi v okvirju današnjega sistema. Nam se zdi, da je taka politika — po tolikem razočaranju in tolikih lekejah — mehkobna politika!

Dinko Politeo.

Dve oblasti — stranki.

Razmišljanja.

(Zvršetek.)

V Istri je — da navedemo še jeden izgled — župnija od circa 4000 stanovnikov. Od teh 4000 oseb jih govori morda italijanski kakih 50—60. Župnik je Hrvat in dopisuje e. kr. oblastim — italijanski in nemški!! Cerkev je imovita, morda bi smeli ceniti nje imovino do 100.000 glđ. A to veliko imovino zastopa — dr. Costantini!! Rekel sem, da duhovniki morejo in morajo mnogo pomagati ljudstvu in narodu. V cerkvi naj mu propovedujejo svete nauke, izven cerkve pa poljedelstvo, živinorejo in politiko! »Verba movant, exempla trahunt«: ne bolje in ne slabše, ampak tako naj

delajo vsi, kakor dela velezaslužni župnik v Bermu pri Pazinu, velečastiti gosp. Josip Grašič.

Ponavljam: e. kr. oblasti niso toliko krive, kolikor se navadno misli. Pred nekoliko leti sem se razgovarjal z jako visokim e. kr. uradnikom o našem jeziku na e. kr. oblastih. »Ne morem vam poslužiti«, je rekel, »ker nimam ljudij, ki bi koncepirali v vašem jeziku.« Da imamo mi res premalo ljudij na e. kr. oblastih, to mi gotovo priznavate z obžalovanjem. A jaz hočem dodati: ono malo, kar imamo, je v obče manje vredno, nego sodite vi. Razlog temu je, da je mej njimi taeih, ki nimajo srčnosti, ki nimajo (pa naj se praska le oni, kogar srbi) značaja, ki nimajo (in zopet: naj se praska le oni, kogar srbi) dovoljnega naobraženja, znanja in takta. . . . Kako divni so žarki poletnega solnea! Ali, ako jih gledaš, zabolijo te oči. Resnica, izrečena ravnokar, me spominja na žarke poletnega solnea.

»Naj se uče«, mi morda odgovori čitatelj, »naj se uče Italijani in Nemci, naj se uče slovenski in hrvatski.« To je prav. No, vi mislite, da se ne uče, jaz pa vam moram reči, da se uče več, nego bi jaz želel. Prvo: uče se lahko, ali nauče se kasno, ali pa nikdar. Njim, v ostalem, niti ni do tega, da bi se naučili, ampak jim je le do tega, da jim šef napiše v kvalifikacijo: »Ume slovenski in hrvatski.« — Drugo: Ali morete biti zadovoljni z gladkostjo in sladkostjo sloga hrvatsko-slovenskega, s katerim vas obdarjajo taki nemški in italijanski uradniki?! Pred nekoliko časa sem čul iz ust poštenega kmeta iz tržaške okolice: »Če mi imajo pisati nerazumljivo slovensčino, naj mi raje pišejo umljivo laščino!« — Treje: Ako bi tudi nemški in italijanski uradniki znali povsem dobro slovenski in hrvatski, mislite-li, da bi vam pisali več slovenski, nego sedaj? Le tedaj bi pisali slovenski ali hrvatski, ako bi se bali osebe, kateri pišejo. Saj tudi sedaj pišejo po naše n. pr. odvetnikom, a ne pišejo kmetom »Ali zakon, naredbe, predpisi«, mi porečete morda vi, jaz pa se vam smejem pod kožo. No, priznavam vendar, da bi se z zakonom, ki pa danes še ne obstoji, moglo doseči vsaj nekaj.

Ponavljam: nam treba, da na vsaki e. kr. oblasti, v vsakem e. kr. uradu namestimo svojih ljudij, in to srčnih, značajnih, naobraženih, ki globoko spoštujejo naš jezik in ga živo ljubijo, ki bodo našemu kmetu služili v našem jeziku in bodisi tudi proti njegovi neumni volji.

Ona gospóda, ki namerjajo v novinah pisati o e. kr. oblastih, naj se vsikdar dobro obvestijo o stanju stvari. Jaz želim, da se pogosto piše in mnogo, ali vsikdar samo resnice, a tudi resnice le tedaj, kadar pisanje more koristiti, nikdar pa ne, kadar mora, ali vsaj more škoditi.

Ker nam je pred očmi e. kr. finančna prokuratura, dovolite mi, da vas opozorim na nekaj. Finančna prokuratura ulaga eksekucijske predloge na podlagi izkazov in plačilnih nalogov, ki jih izdajajo mestni magistrat, e. kr. pristojbinski urad in druge oblasti v Trstu in izven Trsta. Čim bodo ti izkazi in plačilni nalogi slovenski ali hrvatski, bodo tudi eksekucijski predlogi v našem jeziku! Popred pa e. kr. finančno odvetništvo ne more. . . . politizirati Slovence in Hrvatov v prilog. Ergo? Magistrat, e. kr. urad za odmerjanje pristojbin, e. kr. davčni uradi v provinciji in drugi uradi našim ljudem služijo v našem jeziku! Potem že stvar krene na bolje. Na pristojbinskem uradu v Trstu bi se to lahko takoj zgodilo, ker imajo tam dovoljno naših mladeničev, čistih in sposobnih.

Ako sem morda, da-si gotovo nehoté, užalil koga, naj mi blagohotno oprostí. Jaz poznam naše rane, pa sem nekateré (pa le nekateré!) odkril in vi jih — zdravite!

Dr. T.

Trst, dne 21. februvarja 1900.

Slovenski deželni šolski nadzornik za spodnje Štajersko.

To vprašanje je sedaj na dnevnem redu. Tudi mi smo že opetovano pisali o njem. A da se je celo v časih spravne akcije tako-le vprašanje moglo v nemški javnosti kar mahoma preriti do veljave, ta okolnost pričá, kako velik je štajerski terorizem na ves nemški tabor.

Mi pa se moramo danes najodločneje postaviti po robu prizadevanjem od izvestne strani, kjer bi radi vzbudili domnevanje, kakor da smo mi kaj zagrešili v tej aferi in da smo škodovali dobri stvari.

Včeraj smo namreč čitali v nekem kranjskem listu brzojavko z Dunaja, ki je zaključila nastopno: »V tukajšnjih političnih krogih se tudi govori, da je dunajska vlada jako nejevoljna, ker je nekí nekranjski slovenski list to skrivnost izblebetal.«

Ta list, ki je baje »izblebetal« skrivnost, smo namreč mi.

Ali smo res izblebetali kako »skrivnost«? Kdor pravi to, ta je lagal. Poglejmo par datumov!

Mi smo v številki od 15. t. m. v prvo govorili o gori označenem vprašanju. V najugodnejem slučaju je bila torej ta številka še le 16. v Gradeu oziroma na Dunaju. A od istega 16. je datiran že proglas štirih deželnih odbornikov štajerskih — dr. Julius v. Derschatta, dr. Gustav Kokosehineg, dr. Heinrich Reicher in dr. Josef Schmiderer — s katerim pozivljajo somišljenike na posvetovanje v tej stvari. V hipu torej, ko je izšel naš list, je bila akcija Nemcev v Gradeu že v polnem razvoju. Kako tajnost smo izdali torej? Nobene, tudi ko bi bili tako neumni — kar pa nismo — da bi si domišljali, da Nemci še le iz našega lista zajemajo take vesti.

Pač nekaj smo mi menda res prvi »izblebetali«, le vprašanje je tu, da-li smo s tem res kaj škodovali naši stvari?! Povedali smo namreč — in po jako dobrem viru —, da za mesto dež. šolskega nadzornika za spodnje Štajersko vlada misli na glasovitega ravnatelja Končnika!! Ali smo res grešili, ali nismo marveč storili, kar nam je velevala dolžnost, ko smo o pravem času še opozorili na to, kar se plete na Dunaju?! Končnik, nadzornik slovenskih šol — kdo ne umeje tega?! Da je mož Slovenec in zna naš jezik, baš to je tehten vzrok, da moramo o pravem času vse ukreniti proti njegovemu imenovanju. Saj nas vendar skušnja uči, da so prav oni politični in narodni nasprotniki, ki poznajo jezik — najnevarnejši! A Končnik stoji v prvih vrstah med nasprotniki — tam, kjer so najfanatičnejši! Da je vlada mislila na kakega poštenega slovenskega šolnika in da bi bili mi stvar predčasno izdali in pokvarili, bi res zaslužili vsyo grajo; ali ko gre za — Končnika! Da je vlada nejevoljna, to je mogoče, in celo jako varojetno, saj je s tem »izblebetanjem« zopet enkrat razkrinkana tista stara taktika, ki vedno meče pesek v oči onim, ki si ga puščajo metati — in taki smo bili mi Slovenci od nekdaj —, taktika, ki z jedno roko daje, z drugo pa jemlje. Eaa roka nam daje šolskega nadzornika za Spodnji Štajer. To bi bila res pridobitev. Druga roka pa síli Končnika na to mesto — in vsa pridobitev ne le da je postala iluzorna, ampak se je spremenila v pravi danajski dar!!

Da podamo primero. Recimo, da je gospod Körber došel do spoznanja, da je za Jugoslovane res huda krivica, ker niso zastopani v ministerstvu. A kaj bi rekli mi vsi, ako bi to krivico hotel popraviti s tem, da bi ministrom za Jugoslovane imenoval — barona Schweglja? Baron Schwegel je sicer Slovenec — kakor gospod Končnik —, zna tudi naš jezik — kakor gospod Končnik — in je celo dober prijatelj nekaterim Slovence, ali gospod baron je tudi v svojem političnem mišljenju soroden Končniku in mi bi hoteli videti Slovence-čudaka, ki bi si res domišljali, da bi ta baron primerno zastopal interese Jugoslovanov in zlasti njihove narodne in državnoopravne ideje!

Denimo pa, da smo bili mi slabo poučeni in da ni nič res, da vlada misli na Končnika! Potem pa že celo nismo izdali nikake tajnosti, ker je — ni bilo! Česar ni, se tudi izdati ne more!

Mislimo, da smo opravičeni. Onemu kranjskemu listu pa bi želeli, da bi ne bil tako smešen v svojem hlastanju po vsaki priliki, ob kateri meni, da nas bo mogel dregniti. Naj nas le daje, ko meni, da ima povoda, ali le stvarno in ne tako slepo, kakor v tem slučaju, ko se nekako identifikuje z nevoljo vlade, o kateri je že sam tožil opevovano, da kar prehaja na dnevni red preko nas Jugoslovanov!

Ako bi bili mi hudomušni, bi lahko pravili tudi, kako so nam tožili poslanci, kako jih je neki kranjski list se svojimi poročili z Dunaja že večkrat spravil v največje zadrege, kako je o neki priliki — šlo je za »utrakvistični« gimnazij v Celju — obesil na veliki zvon pogovore, ki so se vršili pod pečatom tajnosti in stroge zaupnosti, kako je res škodoval dobri stvari, in kako je neki naš poslanec moral čuti iz ministrskih ust očitjanje, da Slovenci smo otroci, s katerimi ni nič opraviti. Menimo torej: zdravnik leči najprej — sebe!

V proslavo stoletnice rojstva Franceta Prešerna. Pod protektoratom Nj. svetlosti Jana grofa Harracha priredé po inicijativi »Slovenije« slovenska dunajska akad. društva: češko »Akademický spolek«, bolg. »Balkan«, rus. »Bukovina«, slov. »Slovenija«, srb. »Zora« in hrv. »Zvonimir« v spomlni stoletnice rojstva slovenskega pesnika Franceta Prešerna slavnosten koncert. Iz posebne prijaznosti so obljubili sodelovanje: gospica Dragica Kovačević, dvorni operni pevec gospod Fran Naval, virtuoza na gosli gospod Karol Jeraj, »Slovansko pevsko društvo«, tamburaški zbor »Zvonimira« ter pevski zbor »Slovenije«. Koncert bo dne 7. marca 1900 v koncertni dvorani »Ronacher«, I., Schellinggasse 4. Začetek ob 8. uri zvečer.

Odbor.

Vabilo velja za vstopnice. — Prosto-voljne prispevke v korist Prešernovega spomenika v Ljubljani hvaležno sprejema »Slovenija«, Dunaj, VIII., Lederergasse 20.

Politični pregled.

FRST, 21. februarja 1900.

K položaju. Vlada hoče na vsaki način nadaljevati s pravnimi konferencami tudi po sestanku državnega zbora. Le-ta bo imel le malo sej za razpravo o predlogih, tiščočih se štrajka v rudnikih in pa izjavi, ki jo poda vlada parlamentu. Pa zakon o kontingentu novincev treba tudi rešiti. Mej tem pa se bodo pravne konference nadaljevale. In tudi če ne bi prišlo do sporazumljenja glede notranjega jezika, predloži vlada — ki pozna zahteve na obeh straneh — vsejedno svoje zakonske načrte. Ako bi pa katera stranka začela z obstrukcijo, bo državni zbor — ako je poljska »Gazeta Narodova« prav poučena — razpuščen in razpisane nove volitve. Isti list javlja, da bodo deželni zbori sklicani okolo 15. marca.

Spravne konference. O večerajnji seji češkega oddelka pravne konference so izdali ta-le komunikacije: »Predmet posvetovanju je bilo poročilo pododseka o volilni preosnovi za češki deželni zbor. Proti prvim štirim točkam ni bilo bistvenega prigovora. Glede volilnih kurij so od vseh strani izražali željo, da bi se tudi v okvirih narodnih kurij kolikor mogoče oziralo na opravičene zahteve posamičnih skupin, ki imajo iste koristi. Glede kurij s pravico »veta« (prigovora) je nastala podrobna debata, ki pa še ni dovršena. Glede zakona o rabi deželnih jezikov na avtonomnih uradih so vzeli na znanje, da se glede besedila § 2 še ni doseglo sporazumljenja ter so sklenili, naj se pododsek

prihodnje dni enkrat, kedar ne bo seje državnega zbora, zopet posvetuje o tej točki.«

Temeljne poteze zakona za urejenje rabe deželnih jezikov na državnih oblasti, kakor ga je vlada predložila spravnim konferenci za Moravsko, so bistveno nastopne:

V zunanem, ustnem in pismenem občeivanju s strankami je službeni jezik oni, v katerem je sestavljena uloga. V kazenskih stvareh je obtožnico in vse njega tikajoče se sklepe, izišle izven razprave, priobčiti obtožencu v njegovem jeziku. Drž. pravdnik in branitelj govorita v jeziku obtožencea. Za vpisovanje v javne knjige je odločilen jezik uloge. Tudi v izvadkih je pridržati ta jezik.

Uradne rešitve, ki se ne izdajajo onim strankam ali osebam, ki so zaprosile za stvar, imajo biti v onem jeziku, katerega govori stranka, katere se tiče uradni čin ali kateri je spis dostaviti.

Ustmene razprave, katerih se udeležuje več oseb, ki govore razne jezike, se vrše v jeziku, za katerega so se sporazumeli; a če se ne morejo sporazumeti, v obeh deželnih jezikih. Sklepi se razglašajo v obeh jezikih. V kazenskih stvareh z večimi obtoženci se obtožnica in drugi sklepi, izišli izven razprave, vsakemu obtožencu dostavijo v njegovem jeziku. Glavne razprave pa se imajo vršiti v onem jeziku, ki se vidi sodišču najumestnejši za namen razprave.

Na uradnih poslih, ki se rešujejo brez razprave, ali na uloge več oseb, je rabiti oba deželna jezika.

Gorenjim določilom za kazenske stvari je smeti izogniti se, ako so neizvedljivi z ozirom na posebne razmere in zlasti na sestavo porotnega sodišča, ali ako je toženeec sam zadovoljen z drugim deželnim jezikom.

Priče in izvedenci se smejo posluževati obeh deželnih jezikov. Zapisovanje se vrši v jeziku izpovedbe.

V obeh jezikih sestavljene priloge in druga uradna dokazila ne potrebujejo nikakega prevoda.

Uradna oznanila, namenjena v splošno znanje dežele, se izdajajo v obeh jezikih; ona, ki so namenjena le za posamične občine ali okraje, le v tistih jezikih, ki so v rabi v dotičnih okrajih ali občinah.

Uradni napisi, pečati in štampilje so dvojezični.

Ako bi te temeljne poteze hoteli meriti z merilom naših obupnih razmer, bi si seveda morali zeleti dneva, ko bi tudi v nas navstalo razmerje, kakoršnje nam kažejo te temeljne poteze. Ali tudi v teh je določilo, katerega bi se tudi mi morali bati z ozirom na duh in mišljenje, ki vlada med birokracijo na Primorskem. To je ono določilo, ki dovoljuje, da na kazenskih razpravah je smeti odstopiti od načela ravnopravnosti, ako je — neizvedljivo, ako posebne razmere tako zahtevajo, posebno pa oziri na — porotnike.

Sicer pa se pravna konferenca giblje do sedaj po precej gladki poti jezika vnanjega službovanja; v strmino pa pride še le ob notranjem jeziku. To je kočljiva točka, ob kateri se najbolj križajo nazori. A baš na to stran niso konference še donesle prav nobene pojasnila.

Vojna v južni Afriki. Vsa pozornost je obrnjena sedaj na zapadno bojišče. Kaj se prav za prav tukaj godi, tega še sedaj ne ve niti angleški vojni urad. Angleški viri trdijo sicer, da se Boerci umikajo proti prestolnici Oranjski, da jih Angleži zasledujejo ter so jim vzeli že tudi mnogo vozov z živili in streljivom; po drugih angleških virih je Boerem celo pretrgana zveza z Bloemfonteinom, da so torej popolnoma obkoljeni — skratka: zgubljeni. A treba je slišati tudi drugi zvon. Ta poje malec drugače: da so namreč Boerci bili in so prav dobro poučeni o namerah Angležev in njih pretrgane zadnje straže da zavajajo Angleže, jih vabijo v razne nevarnosti ter jim škodijo, kjer jim le morejo, dočim s glavna moč generala Cronjeja giblje svobodno — Bog ve kje. To je baš zanimivo vprašanje: kje je sedaj Cronje? Morda nam prinese brzojav kmalu pojasnila, ki ne bodo prijetna za angleško uho.

Vojna v malem — gverilja — se je že pričela; v njej so Boerci nedosežni mojstri. Vsaka zguba, tudi na provijantu in živini, pomenja za Angleže vsaj dvakrat toliko, nego za Boerce, ki so tukaj doma, takorekoč v svojem življu, dočim morajo Angleži vsako nadomestitev še le dobiti iz Capstadta, ki je oddaljen 620 milj od Kimberleya.

Buller poskuša zopet na vzhodnem bojišču prekoračiti Tugelo. To se godi oprezno

in — počasi. Skoro ni verjetno, da bi imel to pot več sreče nego trikrat dosedaj. Angležem v Ladysmithu pa se godi že skrajno slabo.

Tržaške vesti.

Odlikovanje. Gospod Ferdinand Majeen, kapelnik prvega, pod pokroviteljstvom Nj. Velč. stoječega vojaško-veteranskega društva, je zložil koračnico »Zvesto za Habsburg«. Nj. Veličanstvo presvetli cesar je z najvišjim odlokom od 30. pros. t. l. milostno sprejel to skladbo v dvorno knjižnico in je vrhu tega gospodu Majeenu podaril 10 eekinov v zlatu.

C. kr. poštni uradnik: sotrudnik glasila irredente. Nedavno smo poročali o postopanju nekega poštnega uradnika v Gorici, ki je očitno bolj vnet za irredento, nego pa za svoje službene predpise ter dela svoji laški stranki usluge s tem, da »poroča« »Piccolo« o preiskavah, ki se vrše na pošti. Proti nekemu poštnemu uslužbencu se baje sedaj vrši preiskava radi slučaja na goriški pošti, o katerem smo že poročali tudi mi, ko so na tej pošti nadomestili edino upravičeno in službeno pripoznano ime »Sežana« z izmišljeno spako »Cesiano«. Disciplinarne preiskave so tajne in le udeleženci zamorejo biti poučeni o njih stanju. Iz tega sledi, da je le prizadet uradnik sam spisal notico v »Piccolo«, ali je pa vsaj dal potrebne podatke tukajšnjemu glasilu neodrešencev na lesnem trgu za članek, ki v znani maniri, z »nepobitnimi« dokazi brani opravičenost imena »Cesiano« za Sežano. Slovenci da so le pokvarili prvotno besedo »Cesiano« ali »Cesiana« v »Sežano« in Italijani da imajo pravico in dolžnost, da vzpostavijo prvotno stanje. Pa tudi če bi prvotno nazivanje bilo vendar le Sežana, kakaj bi se Italijani — tako meni »Piccolo« — ne smeli posluževati besede — sladkejšje njih latinskemu uhu, torej besede Cesiano . . . ?!

Uradno priznana nomenklatura nima torej nobene vrednosti, ako žali muzikalični posluh italijanskih ušes. Žal, da se ne morejo zjediniti, katera latinska oblika je boljša: Cesiano ali Cesiana. To pa jim je menda gotovo, da izhaja beseda Cesiano, Cesiana od »cesijona« — odstopnega pisma. V Sežani je bil baje za rimske dobe tribunal, kjer so delali cesije. Druga misel, že malo bolj neverjetna, jim je pa morda ta, da je izvajati »Cesiano« od procesij, kakšnih, tega ne vemo. Vsekako pa je dokazano, da je Cesiano — Cesiana — pristno latinsko ime. Jelite, gospoda neodrešenci?

Ali šalo na stran! Državnega uslužbenca ne sme prav čisto nič brigati, kaj in kako slajše zveni laškim ušesom: on mora le skrbeti za svojo službo, spolnjavati predpise, spoštovati predpisano nomenklaturu in — ne žaliti narodnega čuta večine v deželi z neprimernimi opazkami. Najvažneje v notici »Piccolo« pa se nam vidi dejstvo, ki potrja vnovič, kar trdimo mi vedno in kar je obče znano, da ima namreč »Piccolo« mej poštnimi uradniki po vsem Primorskem celo vrsto svojih ambasaderjev, ki mu izdajajo tudi uradne tajnosti. Po tem je soditi, kakov Avgijev hlev je ostavil Pokorny neblagega spomina. In njega nasledniku bo trebalo velike energije, dá, drakonišče strogo, ako bo hotel malec — počistiti.

Stara pesem! Res stara pesem je to, ki bi jo morali peti vsaki dan, ako bi hoteli beležiti nepretržno demonstracijo po Primorju, ki so naperjene tudi proti nekemu — drugemu. Mi pa smo se naveličali propovedovati glubim ušesom, vzlasti še, ko se nam je to prokletu slabo izplačevalo. Tako nismo niti omenjali demonstracij na plesu »Lege Nazionale« v »Politeama«. In ako danes omenjamo dveh sličnih dogodkov, ne storimo tega, da bi hoteli koga svariti, marveč le zato, da konstatujemo, kako tiho in mirno je nad vsemi ofeijoznimi in napolofeijoznimi in četrtofeijoznimi vršički, kadar-koli bi govorenje moglo kompromitirati — ljubljenske.

V Zadru so te dni na plesu »Lege« sviralitalijansko koračnico ob silnem navdušenju neodrešenih sinov in hčer, ob enem se po Trstu že več dnij trdovratno vzdržuje govornica, da se je na plesu v Piranu zgodilo še nekaj hujega. Zabeleživši to, prepuščamo, naj se praskajo oni, katere — bi moralo srbeti. Primorskim Slovincem — po vsem, kar so ti siromaki že doživeli — ne smejo zameriti, ako postajajo manje in manje občutljivi za take stvari.

Iz-pred naših sodišč. Včeraj so bili obsojeni: 44-letni Fran Balog iz Trsta zaradi

poneverjenja v 10 mesecev strogega zapore, poostrenga z enim postom vsaki mesec; zaradi odušstva pa: 58-letni Panajot Hardi iz Trsta v 3 mesece zapore in 1000 K globe, 52-letni Karol Roeper iz Revala v 1 mesec zapore in 200 K globe in 26-letni zasebni uradnik Julij Tolloy iz Trsta v 14 dni zapore in 100 K globe. Proti zbolelemu 55-letnemu mešetarju Josipu Lustu so preložili razpravo. Imenovani obtoženci so oškodovali nekega H. H., ki se je v denarnih stiskah obrnil do Baloga, da mu proti menici preskrbi denarja. Menica se je glasila na 7000 gold. Balog je dobil od svojih kapitalistov na to menico le 1600 gld., a še od teh je izročil H-u le 400 gld., ostalo je porabil za-se. Na drugo menico, glasečo se tudi na 7000 gld., je dobil H. le 200 gld., a za tretjo na 1000 gld. le — 10 gold., da si je Balog zanjo eskomptiral 800 gld. — Toliko v pojasnilo o tržaškem — denarnem trgu.

Aretiranja. Pol. oficijal Schabl je večeraj aretirali tri mlade fante, ki so se bili pripeljali z dunajskim poštnim vlakom. Isti so bili zbežali iz hiš svojih roditeljev v Grasljeh in Brodu. — Zaradi nevarnega žuganja so večeraj aretirali 22-letnega že večkrat kaznovanega mornarja Dominika Reapito iz ulice Forn št. 8, ker je svoji gospodnji, namesto da bi ji plačal dolžno najemnino, obljubljal — batine.

V samomorilki, o kateri smo poročali večeraj, da se je na borznem trgu zastrupila z fenilno kislino, je neka sorodnica spoznala 20-letno Marijo Živic iz Skopega na Krasu. Zadnji čas je stanovala v hiši št. 3 ulice Ireneo. Vzrok samomoru je baje — nesrečna ljubezen.

Požara. Sinoči ob 6. uri je nastal požar v nekem stanovanju v hiši št. 4 ulice S. Giacomo. Prevrnila se je bila svetiljka. Ko so prihiteli gasilci, so bili domačini že zadušili ogenj. — Tudi v ulici Coroneo št. 19 je malo pozneje nastal ogenj v nekem stanovanju. Tudi tukaj je bila kmalu odstranjena vsaka nevarnost.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 10.4, ob 2. uri popoldne 15.0. C. Tlakomer ob 7. uri zjutraj 747.1 — Danes plima ob 0.30 predp. Oseka ob 7.18 predp.

Mrtveci, prijavljeni dne 20. t. m.: De-lolio Viktor, 4 d., Škedenj 172. — Dodič Mihael, 59 l., ul. S. Servolo 8. — Macovič Karolina, 1 uro, Škedenj 402. — Schuffenhauer Herman, 79, ul. Rossini 4. — Nudenskalffons, 20 d., ul. Sanità 3. — Fergoglija Aloiz, 8 m., ul. Artisti 5. — Butorac Pijerina, 84 l., ul. Carintia 5. — Markuza Anton, 68 l.

Dražbe premičnin. V četrtek, dne 22. februarja ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredb tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Nuova št. 14, predmeti iz gume; v ulici Chiozza št. 1, hišna oprava; v ulici Capuano, hišna oprava.

Bolgarska Plevna. Na rusko-bolgarski meji se je pojavil konjski lišaj na kopitih cirkuša »Štuparame«, ki je namenjen na maskarado. Veliki zdravnik konjskih kopit in podkev, Kibs, je napisal lišajastim konjem kvarantelno kovanje v Donavi. Ko so konje razkladali z vozov, je padla v Donavo polna kletka medvedov. 3 velblodi, ki so bili žejni, so hoteli piti Donavo, a stopili so tako nesrečno, da so bili na hip v črnem morju. Prišedši parnik »Flinek« jih je rešil, pa tudi naglo pete odnesel z njimi v Kinnezijo.

Ko je direktor »Štuparame« izvedel to grozno novice, so mu prsi tako narasle, da mu je popokal lajbič in je več nego tri ure neprenehoma evilil, tako, da je zgubil vso stimo. Nekateri so rekli, da bi se bil lahko zmešal.

Klovn: Piskr.

Toni: Brla.

Županove Micke, Kraške in Vipavske, pozor! Maskarada, ki bo dne 25. t. m. na korist »Trž. Sokola«, se udeležé korporativno tudi na novo ustanovljajoči se biciklistički klub: »Zejni metulji«.

Pevsko društvo »Zarja« v Rojanu vabi na veselico s plesom, ki jo priredi v soboto dne 24. febr. t. l. v gostilni »Konsumnega društva« v Rojanu. Začetek veselice točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: na veselico 40 st., sedeži 20 st., za možke k plesu 60 st., ženske k plesu 40 stot. Na obilno udeležbo uljudno vabi

o d b o r.

Pevsko društvo »Lipa« v Bazovici vabi na veselico s plesom, ki jo priredi v ne-

